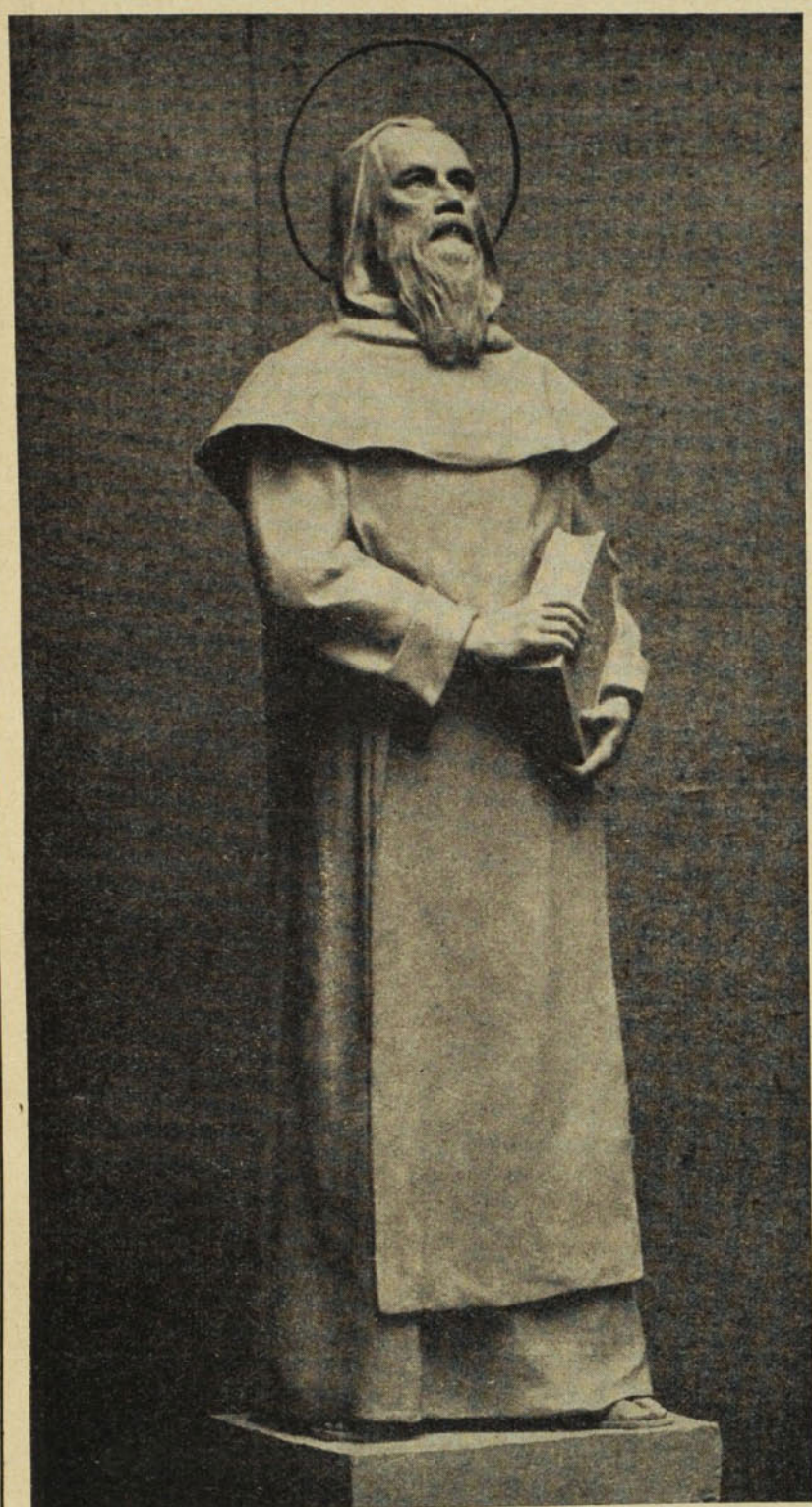

A FEHÉR BARÁT

20.

A PÁLOSREND
BARÁTAINAK
ÉRTESÍTŐJE

A. M. N. MUZEUM
HIRLAP OSZTÁLYA

Vastagh Éva: Szent Özséb

TARTALOM:

P. Besnyő Gyula: Tisztelendő Szent-
szűz — Fr. Bolyós Ákos: Hála-zarán-
doklat a lengyel—magyar határért
— Pusztai Sándor: Fehér kolostor —
Halk könyörgés, hallgasd meg Istenem
— Lengyel búcsúsok (versek) — P.
Gyéressy Ágoston: Olasz mozaik
— Dr. Beró Jenő és Sashegyi Sándor
vitája — Ottó Karrer: A nagy nyug-
talanság — P. Gyéressy Ágoston:
Szent magyar pálosok. III. Boldog
emlékű István — Dr. Kisbán Emil:
Pálos Konfráterek (3) — Beküldött
könyvek — Pálos Krónika

II. évf. 3. szám * Megjelenik negyedévenként * 1939 szeptember

Ára 28 fillér

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND BARÁTAINAK ÉRTESITŐJE

Megjelenik negyedévenként

ÉVI ELŐFIZETÉSE 1 PENGŐ. GSEKKSZÁM: 5201.

Szerkeszti és kiadja a Pálosrend képviselőjében: P. GYÉRESSY ÁGOSTON. Felelős szerkesztő: Dr. KISBÁN EMIL. Szerkesztőség: PÁLOS KOLOSTOR, Budapest, XI., Szent Gellért-rakpart 2. Telefon: 268—550. Kiadóhivatal: Budapest, XI., Edömer-u. 2., IV. 2.

Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

„Minden szerzetes-

rendet tisztelek,
de magyar szívemhez a pálosok állnak legközelebb, azért — amíg élek — előfizetek „A FEHÉR BARÁTRA”

(Dr. Beró Jenő, Csobánka.)

A KRISTÓFTÉRI

SZÉNÁSY GYULA-CÉG

intézeteknek,
zárdáknak
évtizedek
óta szállít

előírással intézeti ruhaanyagokat, továbbá állandó gazdag választék templomi selymekben, reverenda anyagokban.

KIVÁLÓ MINŐSÉG, OLCSÓ ÁR, KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

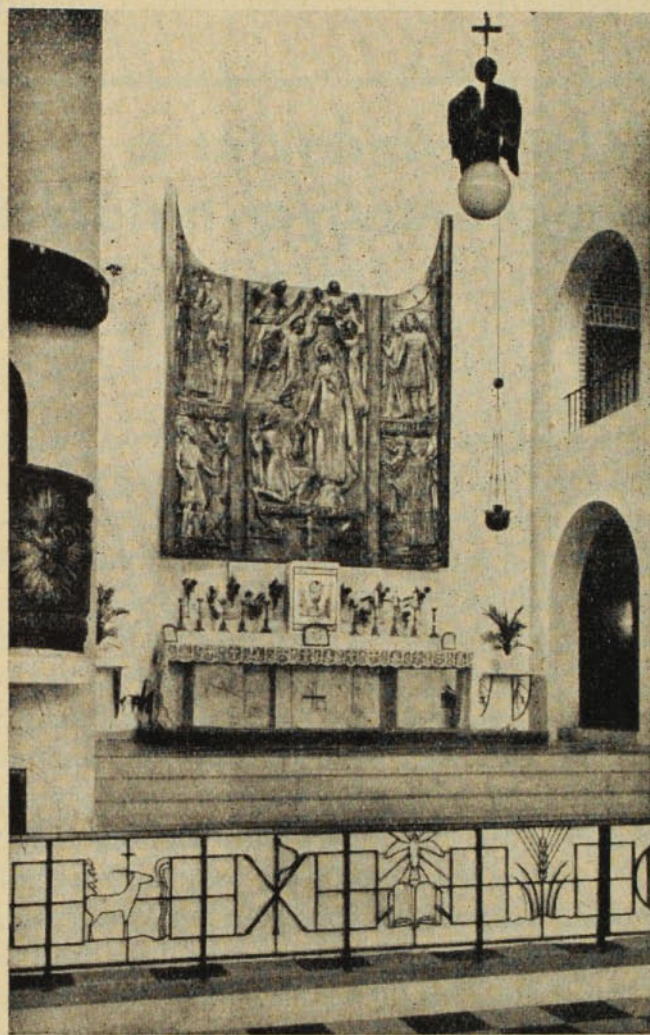
Tisztelendő Szentszűz

Százharmincezer lengyelt láttak Csensztochowában a magyar zarándokok, egy töredékét annak a tömegnek, mely évente felkeresi a B. Szűz jasnagórai kegyhelyét. Nagy ez a szám, de mi ez ahhoz a százmilliókat kitevő tömeghez képest, amely nem tud sehová sem elzarándokolni, de mindennap megadja tiszteletét Isten szent Anyjának! Több ez, mint a katolikusok száma, mert hála Istennek, ma már mindinkább nagyobb tért hódít a Máriatisztelel azok sorában, akiknek elődei ezt a tiszteletet még «imádásnak» tartották.

Az elfogulatlanul gondolkozó ész követeli tőlünk a Szentszűz tiszteletét.

Megköveteli ezt elsősorban az ő igen nagy méltósága. «Kicsoda nagyobb, mondja Damiáni Szent Péter, mint a B. Sz. Mária, aki magát a fölséges Istent hordozta áldott méhében? Nézd meg a szeráfokat s majd meglátod, hogy bár igen nagy az ő méltóságuk, mégis sokkal kisebb, mint Máriáé, akinél nagyobb méltósága csak Annak lehet, aki őt ily nagynak és szépnek teremtette».

Tisztelnünk kell Szűz Máriát az ő kiváló szentsége miatt is. Mert ő szentségben fölmúlta a szenteket valamennyit. Hitünk tanítása szerint Isten különös gráciája megőrizte az eredeti büntől — melytől pedig nem voltak mentesek a szentek sem — és lelkét egész életében még a legkisebb büntől is tisztán megőrizte. Hátha még erényeit is fontolóra vesszük, akkor igazán be kell látnunk, hogy amint méltóságban, úgy szentségben is Mária közelíti meg legjobban a szentség

A pécsi pálos-templom főoltára

kútforrását, a fölséges Istent, mert, amint egy bölcs megírta, bármiben voltak kitűnőek a szentek, Mária őket mindabban fölmúlta. Megvan benne a szűzek tisztasága, a vértanuk erőssége, a hitvallók jámborsága, az egyháztanítók tudománya és a remeték lemondása.

Tisztelnünk kell őt azért is, mert ő szeret bennünket és pedig Isten után ő az, aki

igazán szeret. Gondoljuk csak meg, mennyire szerette Mária az ő isteni Fiát, Jézust és mégis kész volt érettünk, bűnös embe- rekért még Fiát is föláldozni; ő maga kívánta ezt, bár előre látta, hogy a fájdalomnak hét töre fogja átjárni a szívét a kereszt alatt.

Ime, mennyi okunk van arra, hogy a B. Sz. Máriát igazi gyermeki szeretettel tiszteljük. Vigyázzunk arra, hogy ez a tisztelet ne legyen meddő külsőség, hanem a Sz. Szűz büntelen életének követésében gyümölcsözzék. Ez az Isten akarata szerinti élet!

P. Besnyő Gyula

Hála-zarándoklat a lengyel-magyar határért

Csensztochowa, 1939. július.

Ruhámon leng még a fehér-piros kokárda, melyet búcsúzó lengyel testvéreink tűztek mellemre . . .

Szebbnél-szebb képek kergetik egymást emlékezetemben. Hogyan is volt? Igen. Elérkezett az indulás ideje s vonatunk neki-vágott a nagy útnak. Gyorsan repültek el mellettünk a Cserhát, Mátra, majd a Bükk erdős nyúlványai. A nagy magyar Alföld szélén vágatott vonatunk, balról a kéklő hegyek, jobbról a kenyértermő nagy-nagy rónaság. Nemsokára elértük a volt trianoni határt és gyermeki örömmel fényképeztük az üresen maradt cseh erődítményeket. Még fenn volt a nap, amikor a csodás szépségű Latorca völgyébe érkeztünk. Két mozdony, erősen zihálva vonszolt viaduktról-viaduktra hídról-hídra, alagútból-alagútba. Az egyik alagútban értük el a közös határt. Innen már könnyen siklottunk alá az első lengyel állomásra, Lawoczne-re, ahol lengyel iskolás-gyermekek köszöntöttek tanítójukkal az élükön . . . A nap közben csendesen elbújt a Kárpátok másik oldalán. A fenyők egyre sötétebbek lettek s mi tovább futottunk az éjben, már «idegen» földön, de testvérien szerető szívek között.

Késő éjjel futott be vonatunk Lwów fedett csarnokába. Az a szeretet, mellyel itt fogadtak, felejthetetlen marad szá-

munkra. Zászlódíszot öltött fogadásunkra a pályaudvar. Harsona-zene jelezte érkezésünket. Üdvözlőbeszéd után a magyar és a lengyel himnusz következett, majd vig katonainduló hangjai mellett hagytuk el a szőnyeggel és zölddel gazdagon díszített pályaudvart. Másnap első utunk a hősök temetője volt, ahol a hős lebergi gyermekek emléke megragadott minket. A város múzeumát tekintettük meg ezután, délután pedig a rádióleadó közelében fekvő ú. n. «Panorámát»: Kossak körképét néztük meg. Kosciusko vezérlete alatt a parasztság ki-egyesített kaszákkal ront az oroszra ezen az óriás méretű vásznon; a természetes nagyság tizenötödrésze a kép.

A következő napon már korán reggel röpített vonatunk tovább Krakkó felé. Bensőséges fogadtatással találkoztunk itt is. A délutánt a Krakkótól 15 km-nyire lévő wieliczikai sóbányákban töltöttük. Különösen elragadó volt a nagy Kápolna sócsilláraival és sóba vésett művészi domborműveivel. Megcsodáltuk a főoltár Szent Hedvig-szobrát is, valamint a Pilsudszki-emléksarnokot, a tavakat, a nagy, szinpaddal ellátott termet.

Első pénteken szentmisét és szentbeszédet, melyet Árvay-Nagy Bálint tábori főlelkész úr tartott, a pálosok gyönyörű templomában hallgattunk s innen indultunk a Wáwel megtekintésére. Első utunk Báthory István sírjához vezetett, ahol Kerékgyártó Árpád, tanügyi főtanácsos úr beszéde keretében helyeztük el koszorúnkat s rövid ima után Pilsudski sírjánál is tisztelegtünk, majd a székesegyházban megtekintettük Krakkó szent püspökének, Sz. Szaniszlónak sírját, Szent Hedvig szarkofágját s több nagy lengyel király művészi síremlékét. Majd bejártuk a vár szebbnél-szebb termeit. Délután a Pilsudski-emlékhalmot láttuk, majd az ódonpatinájú templomokat néztük meg.

Krakkótól is elbúcsúztunk és már Varsó felé száguldott vonatunk. Szentmise után a Belveder-palotát tekintettük meg, valamint a királyi nyaralót; ez még a Wáwelt is felülmúlja szépségben, pompában . . .

Másnap indultunk tovább, utunk céljához: a *csensztochowi Boldogasszonyhoz!*

Csensztochowában gyönyörűen feldíszített pályaudvar fogadott «Éljen Magyarország» felírással. A Rákóczi-induló hangjai mellett vonultunk a fogadóterembe, hol a város polgármestere, az Actio Catholica vezetője

Csensztochowa

és a Pálos-rend Generális Perjelének kiküldöttje üdvözöltek meleg szeretettel. Lelki vezetőnk, P. Zembrzuski Mihály, magyar és lengyel nyelven viszonzta az üdvözléseket s a himnuszok elhangzása után az összegyűlt tömeg sorai között indultak autóbuszaink a Fényes-hegy magastornyú bazilikája felé. Hatalmas lengyel zarándok-tömegek hullámanak állandóan a Fekete Madonna csodás képe előtt, hol estefelé magyar ájtatosságot tartottunk.

Szent Pius pápa ünnepén, július 11-én reggel a Kegykápolnában öt magyar pálos teológus tette le örökfogadalmát a Generális Perjel kezébe és ugyanakkor helyezték el a közös határ örömére hála-ajándékunkat: az ezüst magyar címert a Boldogságos Szűz oltárán!

Ott függ már hálánk jele a páratlanul vendégszerető lengyel nép szentélyében. Egy címer: a kettőskereszt, a négy folyó, a hármass halom és a szent korona... Mi újból kérünk ó Nagyasszony! Add, hogy következő zarándoklatunk az összes régi határokért való hálaadás legyen!

Fr. Bolyós Ákos

Fehér kolostor

*Körülsipkézett kolostorfalak,
Silenciumból van rajtuk lakat.
A holdfény ezüsten rajtuk átcsorog
Hosszú hajukkal mossák az alkonyok.
Csupa-csend, csupa-fény kolostorfalak
Rajtuk néha, néha árnyak bolyganak
Egy-egy fehér barát lengyel síkra néz,
Kámzsába rejtett szív, keresztes vitéz.
Vagy tán messzibbre... a kék Pilis felé
S szívében a ritmus már a tengeré,
A magyar tengeré, mely sorsközösen egy,
Mint a síkra dülő örökfényű hegy.*

*Körülsipkézett kolostorfalak
S belül a szíveken halk titok-lakat.
Örök vártán állnak, Óhózzá készen
Hold- s csillagfénybe símultan, fehéren.
Kint halk imát rügyeznek a fák
S mindegyik lát még egy másik hazát,
Hol leomlik majd vám- s országhatár
Jóság-ütlevéllal angyalsereg vár!
Oly szelídek, mint almafán a rügy,
Se pénzük, se gondjuk, mert nincs fegyverük.
Nem félnek, ha majdan végsőt üt az óra,
Szívük Istenbe hull, mint virág a tóra...*

Puszta Sándor

Halk könyörgés, hallgasd meg Istenem

*Csupa harangszó s ünnep a lelkem,
A Fekete Mária képénél miséztem,
Ezt az órát tartsd meg Istenem
Örökre ily fehéren bennem.*

*Hogy nézhessek szelid szemedbe mindig,
Atyám, hogy Hozzád s hozzám illik.
Gyümölcstelen leszek, virágzó friss ág,
Egy gyümölcsöm legyen: a tisztaság!*

Tehessek nagyot s Érted örökre jót,
Te add ajkamra tüzesen a szót.
Mint Izaiás ajkára lángban tetted,
Engedd zengjem az örök Hármás-Egyet!

S ha új titkokra lesz szomjas a lelkem,
Enyhítőitalom Szívedből merítsem.
A határkőnél úgy léphessek át,
Hogy láthassa szemem mindig a Csodát:

A Bor s Kenyérben átlényegülésed
S emberségedben rejtett istenséged.
Míg lelkem egyszer szárnyat bont s odaszáll
Trónusodhoz, mint megtért költöző madár . . .
Pusztá Sándor

Lengyel búcsúsok

Mint piros szájak lihegnek
Fönt most a csillagok,
A messzeségből intenek
S szájukból fény csorog.
A hold, mint lusta agglegény,
Egy kazal tövébe dül,
Vékonyan, mint a cérnaszál
Ezüstke tücsök hegedül.
Az égi sajtár megrepedt.
A tejútról tej folyik.
A fák szürcsölve és mohón
Isszák, mint a kis bocik.

A tótükrön, mint víg mozin
Változnak friss képek.
Toronyok, házak futnak és
A víg tükörbe lépnek.
Nyárfaerdők, nyíresek
Jönnek körmenetben.
Belehullnak s babonás
Csendbe halnak ott lenn.
Billen fönn az égperem
S öles szoknyája alul,
Mint pókhálóból légy, a nap
Vad mámorral kiszabadul.

A Föld arcán százezer ránc
Víg mosolyra fordul,
Zászlósan és dalósan
Jönnek ki a porbul
Búcsúsok, kik szívüket
A keresztre tüzték,
Fölöttük kéklő végtelen,
A lábukba tüskék.

Mögöttük Moszkva, gépfegyver
S a Vörös Pók csápja,
De Lengyelország nem vész el,
Isten vigyáz rája!

A messzi ér is idecsillog,
Kék az égnek selyme,
Kék zenét cseng, muzsikál
Rétek, erdők lelke.
Ők csak jönnek boldogan,
Hivón, fogyhatatlanul,
A fehér sas felfénylik és
Lenin és Marx a porba hull!
Ők csak jönnek győztesen,
Mint diadalmas mágia,
Életet oszt, mosolyt hint
Rájuk a Fekete Mária . . .

Csensztochowa, 1937, június. Pusztá Sándor

Olasz mozaik

Miramarenál, Trieszt előtt, pillantottam
meg a tengert. Nem először láttam. Most
mégis megdobbant a szívem, olyan fölséges
volt, olyan nagyszerű! Még ködös volt a
reggel s a tenger még álmosan ölekezett a
köddel s nem lehetett látni, hol kezdődik
az ég s hol végződik a tenger. De a roppant
víztükör sejtelmesen és diadalmasan ra-
gyogott a felszálló ködben.

Mikor Triesztet elhagytuk s a váltókon
csattogott a vonat, feltűnt egy vidám kis
szökőkút az olajos és füstös műhelyek
között. Ime, az olasz géniusz itt sem tudja
megtagadni magát!

Róma! Csaknem kétezer esztendő zarán-
dokainak hitével és áhítatával közeledem
Feléd! Ave! Légy áldott örökre! Benned
dobog a katolicizmus szíve. Belőled árad
Krisztus világossága, kegyelme s vére az
egész világra. Itt van a Katedra, hon-
nan Péter beszél. Itt van a legelső püspök,
kinek kézrátételétől való az én küldetésem
is . . .

A Termini pályaudvaron egy lengyel
pálos-atya várt már. Ő kalauzolt új római
kolostorunkba, melynek kegytemplomában
miséztem. A kegykép, melyet a főoltáron
őriznek, kétszáz évvel ezelőtt könnyezett.

Nekem tetszik ez a kis templom: a Köny-nyező Boldogasszony temploma. Nem sokkal nagyobb, mint a mi egyetemi templomunk fele Budapesten. De mi ez itt? Még rendes kapuja sincs az utca felől, annyira bele van szorítva a házak közé, de kupolája van! Belseje olyan nagyvonalúan, szinte bazilikaszerűen van kiképezve, mennyezetig érő pillérekkel, körbefutó reneszánsz-frizekkel, hogy nyomban elárulja Rómát, melynek óriási és csodálatos templomai adták meg itt az inspirációt és a stílust.

Első utam a *San Pietróba* vezetett. Anynyszor láttam már képeken, hogy féltem, a valóság nem fog semmi újat mondani nekem. Fokozódó kíváncsisággal haladtam hát a hatalmas téren át s léptem be az egyik kapun, amikor meg kellett állnom. Mint valami grandiózus látomás szikrázott előttem az aranybazilika! Titáni méreteit nem lehet szavakkal érzékeltetni! Látni kell ezeket a csaknem felhőkbe nyúló pilléreket, melyek izlésesen aranyozva szédítő magasan tartják a gyönyörűen tagolt dongaboltozatot! S a márványok és színek ünnepi tobzódására pedig mintha láthatatlan szordinót tett volna valaki, hogy elbírjuk ezt az isteni pompát s meg ne vakuljunk belé!

Káprázó szemmel botorkáltam egyik márvány-oltártól a másikhoz, egyik pápai sír-empléktől a másikhoz... aztán csaknem önkéntelenül lerogytam Szent Péter monumentális Konfessziója előtt, szinte gondolat nélkül, bénultan és megigézve belebámultam az aranymécsesek ezer lángjába s imádkoztam. Hogy mit, vagy miért, nem tudom... Mint valami mennyei látomás, úgy lángolt előttem a Bazilika!

S. Giovanni a Laterano, S. Paolo fuori le mura és a S. Maria Maggiore: mindegyik egy egy fehér és titokzatos álom! A márványok és vonalak szimfóniája... Minden színárnyalatban! A legszeszélyesebb és legbámulatosabb mintákban! Amiket csak kigondolhatott az Örök Művész! Ezeket a bazilikákat nem elég csak egyszer látni. Ezekkel nem lehet csak egyszer betelni. Minden újabb látogatás csak növeli szomjunkat. Mintha kortyonként itatnának ve-

lünk valami csodálatosan édes és fűszeres bort, melytől egyre jobban megmámorosodik s egyre mohóbb lesz a lélek!

Rómának, úgy hiszem, több mint háromszáz kisebb temploma mind ez isteni bazilikák igézetében és árnyékában épült. Majdnem minden tizedik lépésre a legszűkebb és legkanyargósabb utcában is egy-egy templomajtóba botlunk, melyen, ha belépünk, nem sajnáljuk a fáradságot. Mind-egyik olyan nagyvonalú, olyan csodálatos, hogy fájdalmasan kellett bevallanom: eddig nem tudtam, mi az Isten háza!

Vatikán! Ezek a szobrok! Meg sem lehet számolni őket. Órákat lehetne eltölteni előttük. De szaladni kell tovább. A Capella Sistinában mégis meg kell állni! Valóban gigászi ez az Utolsó Itélet! De Raffael világhírű képeit, úgy látszik, már nem lehet megmenteni. Olyan siralmasan mosódnak össze színei, mintha alaposan megáztak volna.

Colosseum. Itt értem meg, miért «örök város» ez a Róma! Ime, itt vetették meg elpusztíthatatlan alapját a keresztény vértanúk tengernyi vérével!

Fórum. Ez is az örök Róma elpusztíthatatlanságáról beszél. Micsoda halhatatlan szépség és nagyság árad ezekből a felfordított és összetört antik márványoszlopokból! Még kétezer év sem bírta nyomtalanul eltüntetni őket, pedig mennyi és milyen viharok jártak rájuk. Még romjaiban, még pusztulásában is győzelmesen szép és fölséges és isteni és nagyszerű ez a klasszikus Róma!

San Stephano Rotondo, hol régen pálosok éltek (Pannoniai Gergely). Külsőleg, sajnos, nem mutat sokat, de ha belépünk: a S. Giovanni a Laterano gyönyörű Battistero-jára vagy a Pantheonra emlékezünk. Kár, hogy annyira el van hanyagolva! A tetőzet repedezett s az időjárás egyre rongálja belsejét is. Szép síremlékek vannak benne. Az egyik egyszerű kőlapon ezt olvastam: *Cimiterium fratrum heremitarum, Pálos-remeték kriptája...*

Mussolini-fórum. Gyönyörű! Micsoda szobrok! Egyik nagyszerű mondása van itt a Ducénak márványba vésve: «Szüksé-

ges győzni, de még szükségesebb küzdeni!» Népe méltán rajong érte. Nevét mindenütt látni: Duce, Duce, Duce! S ez úgy hat, mint mikor a gyermek anyját hívogatja.

Castel Gandolfóban meg ezt a mondását láttam Mussolininek egy ház falán, közel a pápai nyaralóhoz: «A mi békénk erős fegyvereinken nyugszik». Mennyire igaz!

Castel Gandolfo az albánói tó partján, az albánói hegyek festői karéjában fekszik. Mikor a pápai kastély nagy termében hosszú várakozás után végre felpattantak az ajtószárnyak s beemelték a pápát «sede gestatoriá»-ján, a tömeg tombolva tapsolt. Olyan boldogok voltunk mind, hogy láthattuk őt, mind mosolyogtunk s mosolygott kedvesen ő is, hogy alig tudott szóhoz jutni a nagy ünnepléstől. Itt, szentséges Atyánk előtt, a világ minden részéből összeverődött zarándokok, kik sohasem láttuk egymást, úgy örültünk most, mint régen nem látott testvérek egymásnak.

A kihallgatás után a Rómában tanuló magyar ferences atyák meghívtak kedvesen grotta ferratai villájukba «ad animam refocillandam», ami felejthetetlen emlékem lesz mindig.

A római gyerekek. Van belőlük minden utcasarkon néhány szakajtóval. Ennyi gyereket városban még nem láttam, mint itt. Boldog és gazdag az az ország, hol szeretik a gyermeket és sok van belőlük! Sokszor megrohmoztak az utcán egy «Santinó» ért, vagyis «Kis szentért», azaz szentképért s olyan ellenállhatatlan erővel tudtak kérni, hogy muszáj volt valamit adni, akár volt, akár nem, különben végkép összefogdosták volna fehér ruhámat maszatos kis kezükkel. Nagyon édesek voltak, de csak tisztos távolból...

Michelangelo csodálatos Piétája előtt miséztem: Magyarországért! Misém után Szent Péter sirja előtt imádkoztam s alig tudtam otthagyni a hatalmas és gyönyörű bronz konfessziót, az aranylángokat... Hát itt lehet imádkozni és soha meg nem szünni... »

Ostia... A tenger! Újra elfogott az a rajongó csodálat és lelkesedés, melyet Mira-

marénál éreztem. Ha nem tudnék imádkozni, itt — úgy hiszem — hamarosan megtanulnék. Ez a mérhetetlen víztükör, amint zölden csillan meg a parton és szüntelen verdesi és előnti tajtékosan fövenyét, mélységes tiszteletet parancsol Valaki előtt... Nem messze innen bámult bele másfélezer évvel ezelőtt Szent Ágoston is ebbe a földi titokba és csodába és beszélt édesanyjával csodálatos szépen és mélyen a végtelenségről és az örökkévalóságról...

Velence! Az állomástól talán három lépésre van a karmeliták szép temploma (Scalzi), az ő vendégük voltam, figyelmüket, jószágukat sohasem fogom tudni méltóképp meghálálni. Véletlenül tanujá lehettem társalgásuknak ebédidő után: mint a villám, úgy cikázott egyiktől a másikig a tréfás megjegyzés, visszavágás, móka, vidámság és kacaj... Utána a kedves és öreg kapusfráter felültetett egy motoscafóra, hatalmas és elegáns motorcsónakra, melynek kikötője épp a kolostor előtt van s megindultunk a Canale Grandén a San Marco felé.

Káprázatos volt ez az út a Canale Grandén! Álomszerűen, szinte valószínűtlenül szép ez a Velence! Nem tudtam, hogy a jobbról-balról elsuhanó palotasorok gótikus, vagy reneszánsz-stílus pompáját bámuljam-e. És hogy mi van belül, micsoda fölbecsülhetetlen kincsek, a születő olasz piktúra első gyöngyszemei, antik márványszobrok..., arról a Ca d'oro győzött meg. Mámorosan siklott végig velem a motoros a Canale Grandén s kacagva köszöntött az álmok és szépségek városa...

Szent Márk tere. Patinás árkádjaival. Grandiózus Campaniléjával. A mór, a román és a reneszánsz stílus bámulatos harmóniában olvad itt össze s olyan fölséges himnuszát zengi a köveknek, amilyen csak egy van a világon.

Ettől a tömérdek szépségtől megrésze-gülve léptem be Szent Márk templomába s nem tudtam, hova nézzek: föl-e, vagy le? Fönt a hatalmas dongaboltozatok pazarul csillognak bizánci mozaikok ódon aranyától; lent aggódva lépeget lábam a változatosnál-változatosabb mintájú színes márványkövekből kirakott padlózat, mely

veszedelmesen hepe-hupás! Istenem, ha ez is összedőlne, mint a Campanile, fel tudná-e mégegyszer így építeni?

A *Doge-palota* tengernyi szépségét nem elég egyszer, nem elég százszor, nem elég ezerszer látni! Ezek a stukkók! Ezek a kandallók! Ezek a képek! Tintoretto gigantikus Paradisójának hozsannás kavargása egyenesen szédületes! Az üdvözültek szinte mozognak és hullámanak extatikus boldogságukban Krisztus és az ő Édesanyja körül!

Milyen gyönyörűek ezek a velencei templomok! Hihetetlen, hogy újabb és újabb szépségekkel tudnak meglepni: S. Maria della Salute, San Giovanni e Paolo, S. Maria dei miracoli... Itt még a sekrestyék is tömve vannak világhírű képekkel! Istenem, csak azt a kis Madonnát vihettem volna el a Frariból... — Elgondolkozva állottam sokáig Canova síremléke előtt. Milyen remekül szimbolizálja a halált ez a sötét kapu! Milyen nagyszerűen fejezi ki a fájdalmat az előtte heverő hatalmas oroszlán, amint kínjában a mancsába harap! Milyen gyönyörű képe a halálnak ez az alvó ifjú, hisz a halottak «dormierunt in somno pacis»... Milyen megrendítő ez a talpig gyászba öltözött nő, amint lassan, csöndesen és könnyesen a sír felé halad...

A *Szépművészetek Akadémiájában* dobogó szívvel állottam meg világhírű festmények előtt, melyeket eddig csak másolatokból ismertem. Nagy öröömre fölfedeztem egy gyönyörű Remete Szent Pál-képet, amint Remete Szent Antallal együtt imádkoznak s a holló hozza a kenyeret...

De fájó és nehéz szívvel búcsúznom kellett ettől a gyönyörű és édes várostól. A búcsúzás percei méltók voltak hozzá! Lila fátylaít bontogatta ép az alkonyat. A tenger ködösen és tompán csillogott. Elfogódottan nézett rám és szomorúan kérdezte: Hát itt hagysz?... — A vonat irgalmatlanul vágatott Mestre felé. Az utolsó gondolák és cölöpök is eltűntek. És én behúnytam sápadtan és gyötrötten a szemem, hogy ne lássam a csúf, prózai és poros és szürke életet, melybe visszatértem.

P. Gyéressy Ágoston.

Hozzászólás

Sashegyi Sándor cikkéhez (A pilisi hármás remete-barlang, A fehér barát II. évf. 2. sz.-ban)

A pilisi hármás barlangról akar írni a cikk és a barlangot megtalálja a csikóvár-dobogókői hegyek között; említi a cikk azt is, hogy a barlangnak Szántóhoz közel kell lennie és megtalálja a pomázi határban.

A hármás barlang («trina spelunca») után a megboldogult Prohászka püspök úr is érdeklődött. Én a Pilishegy tövében («pilis»: a tonzurának régi magyar neve, a hegy a pilises barátoktól kapta nevét) éltem gyermekkoromat: Pilisszántón; bekószáltam az egész hegyet, minden oldalról ismerem és a püspök úrnak azt írtam, hogy a «trina spelunca» Pilisszántó határában van, az Orosdy-kastélytól nyugatra egy kilométerre fekvő roppant nagy sziklafalban. Ezt a megállapításomat a következőkre alapozom:

A Duna könyökhajlásában levő sok hegynek a gyűjtőneve: Pilisi hegycsoport. Ennek a hegycsoportnak a legnagyobb tömegű és legmagasabb hegye: a Pilisi hegység. Ennek a hegynek a frontja: a déli része és ez a pilisszántói határba tartozik. A nyugati oldala Kesztlőc határába, keleti pilisszentkeresztibe és az északi pilisszentlélekibe. Mind a négy helyen remete- és klostremlékekre találunk.

Tudjuk, hogy a remeték rendszeresen valamely jóvizű forrás közelében ütötték fel tanyájukat és építették klostromaikat. Kesztlőc határában, a Pilis oldalában egy Klostrom-pusztá van, ha jól tudom, most a Káptalan tulajdona. Kitűnő vizű forrás van benne. Én ittam jóformán minden forrásból, amely a Pilisből fakad, de ennek a vizét találom a legjobbnak. Azt gyanítom, hogy rádium van benne.

Pilisszántó határában a Trézsikút lehetett a remeték forrása. Most az Orosdy-kastélyt látja el vízzel, egy modernül megépített vezeték segítségével. Ott van a Pilis oldalában levő roppant sziklafaltól egypárszáz lépésnyire. Ennek a sziklafalnak a felső végén van egy óriás barlang. A barlang felső szélén a szikla szöszéknek van kiképezve. Innen tarthatták a remeték a szentbeszédeket. A barlang csak közvetlen közletről pillantható meg, mert egy óriási fa van előtte, mely eltakarja. A sziklafal közepén van egy kicsi barlang, az alsó harmadában pedig egy még kisebb. Én gyermekkoromban mind a háromban jártam, a szöszékbe is belemásztam. A legkisebb barlang azonban már teli volt kötörmelékkal. Valószínűnek tartom, hogy ma már a középső része is tele van. A Pilishegy oldalában nincs több hely, ahol hármás barlang volna, vagy csak lehetett is volna. Ez a hely az egyetlen, ahol

hármás barlang van, s mely a szántói határhoz tartozik. Ezért tartom én ezt a helyet a «trina spelunca» helyének.

Annál inkább, mert alig félóra járásnyira vannak a pilisszentkereszti klastrom-romok, szintén kitűnő forrásvízzel. A hegy északi részén: Pilisszentléleken is vannak klastrom-romok és kitűnő forrásvíz is. A két utóbbi falunak elnevezése is azt mutatja, hogy itt remeték, szerzetesek laktak. Kérem, tessék ezeket a helyeket bejárni és azt hiszem, hogy a bejárás után a hármás barlangról való véleménye módosulni fog. Tisztelettel

Dr. Beró Jenő (Csobánka).

Sashegyi Sándor válasza

Az elmúlt évtizedekben igen sok rajongója volt a Pálosrend nagy történetének, azonban a Rend történetét s annak pilisi kapcsolatait a valóságban beállítani képtelenek voltak. A sok szép történeti anyag meddő maradt, mert helyi bizonyítékok hiányában azokat elfogadni hitelesen nem lehetett. Az elmúlt évek folyamán is voltak olyanok, kik tiszta képet igyekeztek nyújtani a régen vitatott pálos kérdésekre, de nem sok eredménnyel.

Pilis története nagy. Hiába igyekszünk csak egyes részletkérdéssel foglalkozni, kiszakítva az egészből, a részletkérdés boncolgatása közben lépten-nyomon más történeti kérdésekbe botlunk, s ha ezeket mellőzzük, tévútra jutunk, mint elődeink.

Nem elég tehát csupán azt tudnunk, hogy Boldog Özséb Atyánk a hármás remeteban tartózkodott s ez a barlang Szántóhoz közel esett, krónikásaink szerint s így a nevezett barlang Szántó közelében keresendő. Magam is, úgy tizennégy-tizenöt évvel ezelőtt, a Szántó környéki barlangokat véltem a hármás remeteban helyének, hol ezidőben sűrűn megfordultam. Azonban más körülményekre is figyelemmel kell lennünk, ez pedig az, amit kutatóink eddig figyelmen kívül hagytak: *a történelmi földrajzot!*

Vagyis, ami ma Pomáz határában föllelhető, az a XIII. században nem is volt Pomáz határa. Az ilyen irányú kutatásunk során tisztábban bontakozik ki a valóság. Nézzünk hát bele egy kicsit az elmúlt századok történetébe s igyekezzünk jobban megvilágítani a pilisi hármás remeteban problémáját.

A Pilishegynek délkeleti oldalán 1184-ben, III. Béla király engedélyével, Franciaországból jött ciszterciek telepednek le s ott kolostort és templomot építenek. Ezt a kolostort a *pilisi apátság*nak nevezték. Romjai a jelenlegi Pilisszentkereszt közvetlen szomszédságában még ma is föllelhetők. Erre nézve lásd: Dr. Békefi Remig: A pilisi apátság története, I. 238. l.

A pilisi apátság III. Béla király jövedel-

meket és adományokat, így birtokokat is juttatott a pilisi korona-uradalomból, melyek még a török hódoltság előtti években is a rend birtokában voltak. Ezen adományok között szerepel Szántó is, a környező erdőkkel egyetemben. A birtoktestben feküdt a jelenlegi Hosszúhegy is, mely az 1771. évi pálos-perek aktáinak mellékleteként szereplő térképen Mogyorós-Somfa-hegyként húzódik a Melly-patak vonaláig, a mai Pilispatakig, le egészen Boronig, a mai Csobánkáig. (Lásd: Országos Levéltár, kamarai térképek, 29., I—II. sz. — és Dr. Békefi Remig: A pilisi apátság története, I—II. k.)

Tehát a Pilis vad rengetegében húzta meg magát a rend tradíciója szerint a francia földről jött cisztercita szerzet. A pilisi apátság tulajdonát képviselő területtel szomszédos területek pedig koronabirtokok voltak. (Lásd: Országos Levéltár, kamarai térképek, 830. 73—74., 79., 90. sz.)

Az életnek, vagy településnek Pilisen ezen időben semmi nyoma, csupán Szántó szerepel, mint kis, jelentéktelen hely. Boron, a mai Csobánka, csak igen kis majorság, számításba nem vehető helység, inkább birtokügyeiről ismeretes. Pomáz az erdős-hegyes vidéktől messzebb, délre esett s a hármás remeteban helymeghatározása alkalmával számításba épügy nem jöhetett. Pilisszentkereszt, Pilisszentlélek, Pilisszentlászló még ekkor nem voltak. *Nem maradt más hátra a hármás remeteban földrajzi meghatározásánál, mint a legközelebb eső Szántó nevű helység.*

De menjünk tovább!

1213. év szeptemberében II. Endre király nejét, Gertrúd királynőt Pilisen meggyilkolták s holttestét a pilisi apátság templomában helyezték örök nyugalomra. A királyi kastély, hol a gyilkosság történt, Pomáz mellett állt. (Lásd: Rosty Zsigmond: A tatárjárás története s a most folyó ásatásokat!)

1230-ban II. Endre király a pilisi apátság-
nak újabb adományokat juttat s templomukat nagyobb szabásúvá alakíttatja át. (Lásd: Dr. Békefi Remig: A pilisi apátság története, II., 294. l.) 1238—40. években hallunk már pilisi remetéről, kik Esztergomban járva misét hallgatni, olykor-olykor elbeszélgettek Özséb kanonokkal. 1241 szentkarácsonyán törtek be Pilis területére a mongol seregek. Utánuk igen megsaporodtak a remeték Pilisben. 1246-ban Özséb esztergomi kanonok is több társával Pilisbe, a «Szántóhoz közel eső hármás remeteban» vonult. (Lásd: Kisbán Emil dr.: A magyar Pálosrend története, I. 18. l.) Már most Boldog Özséb nem telepedhetett meg a ciszterciák birtokán, hanem csakis a királyi uradalmakhoz tartozó koronabirtokon.

Igy jutottam el a koronabirtok-testben levő több barlang vizsgálata során a Holdvilág-
árokhoz s az ottani földalatti helyiségekhez. Az

első benyomásra láttam, hogy az eddigi pilisi barlangoktól egészen elütő, földalatti helyiséggel van dolgom, melyhez hasonlóval eddig még nem találkoztam. A rendkívülisége ennek abban áll, hogy itt nem a természet alkotta barlangokról van szó, hanem emberi kezek által, a hatalmas trachit-tufasziklába vájt s vésett helyiségekről. Vizsgálataim e helyen több ízben és több napon át folytak s azt eredményezték, hogy ezeknek egyházi vonatkozásúaknak kellett lenniök.

A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti osztályához 1937-ben juttatott vizsgálati jelentéseim alapján már tudományos kiszállás is történt dr. Gallusz Sándor vezetése mellett, ki a rendkívül érdekes helyet szintén egyházi vonatkozásúnak tartotta, mit a sziklafalban felfedezhető kegytárgy-fülkék is kellő módon igazolnak. Maga az egész földalatti helyiség nem valószínű, hogy pálos eredetű, sokkal korábbi keletűnek látszik, azonban erről teljes bizonyossággal majd csak annak ásatása után beszélhetünk, mihelyt a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti osztálya a közeljövőben feltárás alá veszi.

A történelem szerint 1250-ben Boldog Özséb a hármás remetebarang közelében megkezdte építeni társaival, hetedmagával együtt a Szent Kereszt tiszteletére szentelt első pilisi páloskolostort. Ez a kolostor, mint ahogy a hármás remetebarang is, szintén a koronabirtokon feküdt s minden bizonnyal itt királyi adományról kell beszélnünk, bár erről még semmi adatot felkutatni nem volt módunkban. Minden valószínűség szerint a király, vagy a királynő jóvoltából jutottak a pálosok ahhoz a területhez, hol kolostoruknak s a magyar Rendnek alapjait rakták le. Ez a hely a hármás remetebarangtól kb. másfél kilométer távolságra fekszik a Kovacsina hegyek lábánál, egy 247 m magas dombnak a tetején, a Pilisszentkeresztre vezető mai autóbusz-út mentén.

Tehát nem a mai Pilisszentkereszten!

A hármás remetebarang és a pálos-kolostor közötti részen egy sziklás partnál, köfajtőre akadunk. Itt fejthették a kolostor építéséhez szükséges követ, a könnyen munkálható trachitkövet s a kolostorromoknál valóban hasonló köanyagot találunk.

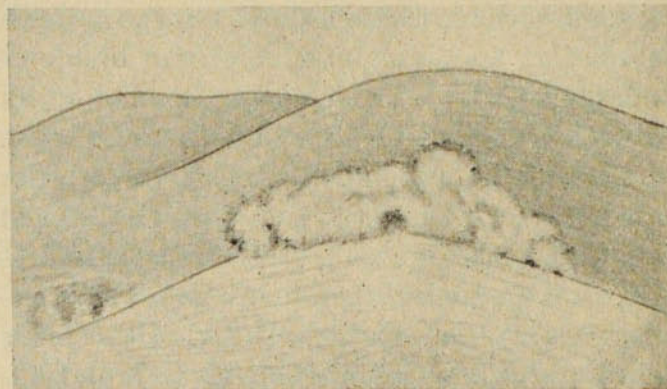
A kolostorromok között kis kápolnának falait Kiss Sándor építésmérnök barátommal felmértem és azok megegyeznek az eddig ismert páloskolostorok és templomok adataival. Ennek a kis román stílusú templomnak falai még igen szépen megvannak s maga az egész kolostorrom nem igen bolygatott, annak ásatása a Pomázon most folyó ásatások befejezése után kerül sorra a közeljövőben.

Ez hát a valóság!

Az áldott emlékü Prohászka püspök úr való-

ban lelkes és nagy barátja és rajongója volt Pilisnek, de mire én e valóságnak birtokába jutottam, már nem közölhettem vele. Azonban mintha a jó Isten is úgy akarta volna, az ő nevére elnevezett Prohászka Ottokár Árvaház ott fekszik nem messze a hármás remetebarang alatt s ha letekintünk a barlang terraszáról, a csodás panorámában ott látjuk az ő nagy művét, az isteni szeretetnek házáat az Oszoly égnek szökő sziklája alatt, a Dera völgyében.

De még valamiről meg kell emlékezni, ami a hármás remetebarangnál nincs, tudniillik: a

Pálos Pilisszentkereszt.

szószék. Minek is lett volna? Boldog Özséb ott ült a barlang előterében, az ott heverő sziklák egyikén s körülötte remetetársai hallgatták tanítását a végtelen erdők ölén, hol az erdei kristálytiszta források vize a hármás remetebarang mellett a Holdvilág-árok vízesésén a napsugár csillogó fényében szikrázva zuhan alá.

Köszönöm Beró Jenő dr. úrnak, hogy legutóbbi cikkemet most alaposabban kifejtve s bizonyítva adhattam elő.

A nagy nyugtalanság

Irta: Otto Karrer

Istent és az emberi lelket akarom megismerni! Mást semmit? Semmit! Mást semmit sem tudok, csak azt az egyet, hogy mindazt, ami a világon történik és elmúlik, meg kell vetnem, viszont keresnem kell azt, ami állandó és örök. Távozzék hát tőlem mindaz, ami kísértésbe ejthetne s tűnjön el minden ígézet! Öntsük ki lelkünkől és könnyek között valljuk meg és sóhajtozva ismerjük el és nyomorúságunkból kivágódva kiáltunk: ami Istenen kívül van számunkra, az nem jó nekünk! Mi semmit

sem akarunk abból, amit adott, ha nem adja magát is az, Aki mindent adott!

Ó, örök Igazság és igazi Szeretet, micsoda kinokát szenvedett szívem a megismerés vajudása közben, mert valóban: nem az Igazság keresése a boldogság, hanem a megtalálása! Hogy sóhajtoztam Hozzád, Istenem! Te észrevetted, anélkül, hogy én tudtam volna s míg a csöndben kutattam és töprengtem, szívem hangtalan küzdelme: egyetlen nagy sikoly volt Irgalmad után! Bensőmben tövisekkel üztél, hogy nyugalمامat ne találjam, míg meg nem bizonyosodom Rólad. — Ó, Igazság, Benned rejlik az örökkévalóság! Ó, Szeretet, Benned rejlik az igazság! Ó, Örökkévalóság, Benned rejlik a szeretet! — Te vagy az én Istenem! Téged szólítalak isteni Igazság, Akiben és Akiből és Aki által igaz mind, ami igaz; isteni Bölcsesség, Akiben és Akiből és Aki által bölcs mind, aki bölcs; isteni Élet, igazi, erős Élet, Akiben és Akiből és Aki által él mind, ami igazán és erősen él; isteni Boldogság, Akiben és Akiből és Aki által boldog mind, aki boldog!

Isten, Kit elhagyni halál, Kit újból megtalálni újjászületés, Kiben lakozni élet! Isten, Akihez a hit serkent minket, Akihez a remény buzdít minket, Akivel a szeretet egyesít minket!

Jöjj hát hozzám kegyelmeddel!

Szívem fénye, magam öltem magam a földiekbe és sötétség lettem. De éppen ott, éppen a homályban csírázott ki lelkemben a vágy: Utánad! Eltévedtem, de megemlékeztem Rólad s fölcsendült szavad mögöttem.

Mindig közel voltál nekem irgalmas haraggoddal. Vétkes örömeimbe keserűséget csöpentettél, hogy megtanuljak olyan örömet keresni, melyben nincsen fájdalom és hogy ezt Kívüled nem találom meg Uram!

Ó, százszor inkább veszítsek el mindent, de megtaláljalak Téged, mintsem elnyerjek mindent, de Téged ne találjalak.

Mert magad számára teremtettél minket Uram és nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem nyugszik Benned!

(Augustinus, Gnade, Gebet, Arbeit. Németből fordította: dr. Horváth Józsefné.)

Szent magyar pálosok

3. Boldog emlékü István

Boldog Özséb pilisi remeteségének «hármass barlangjában» Boldog Benedek mellett ő volt a harmadik. Valóban boldog volt István, hogy társuk lehetett s a mester és a tanítvány istenes életét oly közéről csodálhatta és követhette. S hogy mily temérdek hasznot merített példájukból, mutatja élete is. P. Gyöngyösi említi, hogy származására nézve ugyan nemes, bár szegény nemes volt, de erényeinek ékességénél fogva még nemeesebb volt (nobilior morum elegantia)! Szerette a csöndet, az istenes magányt és az áhítatos szent könyveket. Följegyezték róla, hogy ezeket még az ebédlőben sem akarta nélkülözni.

Provinciálissá választása előtt, mint a szent engedelmesség névtelen és alázatos katonája, csak Isten akaratát és tetszését kereste és szolgálta. S mikor 1290-ben — Boldog Benedek halála után — társai őt szemelték ki erre a nagy felelősséggel teljes méltóságra, megrettenve vonakodott azt elfogadni. Pedig a névtelen és csak az engedelmességnek élő alattvalóban kiváló, kormányzásra teremtett, ügyes, gondos, tapintatos előjáró rejlett. Első dolga volt az ország első főpapjával, Lodomér érsekkel kapcsolatot keresni, megválasztását vele megerősíttetni s Rendjének az ő hatalmas pártfogását megnyerni.

Lodomér esztergomi érsek egyike volt a XIII. század legmarkánsabb alakjainak a magyar katolikus egyház nagyvonalú és szentéletű főpásztorai sorában. Erkölcsi hatalma és súlya akkora volt, hogy a pogánykodó és hitszegő Kun László botrányos élete miatt fölháborodott magyarság csaknem egy szálig a nagy érsek mellé sorakozott, ki egyházi átokkal sem félt kényszeríteni jobb belátásra megtévedt királyát.

Mikor pedig őt kedvenc kúnjai saját sátrában megölték 1290-ben, a hatalmas osztrák herceggel, Alberttel és a pápa hűbéres jelöltjével, Károllyal szemben III. Endre, az utolsó Árpád-sarjadék nem igen juthatott

volna a magyar trónra, ha Ladomér érsek a főpappal és főurakkal egyetemben nem támogatja.

Ennek a befolyásos egyházfőnek különös oltalma alá helyezte hát István Atya a pálosokat, kinek nemcsak jóindulatát, hanem egyenesen barátságát is elnyerte megnyerő szerény modorával, de talán még inkább életének tündöklő példájával. Az 1294-ben tartott tartományi zsinaton, melyen Ladomér elnökölt, résztvett Boldog emlékű István is, Rendjének képviselőjében s megszerezte — többek közt — a kormányzása alatt épült *kékeszentlászlói* pálos-monostornak az egyházi terhek alól való mentességet s azt a kiváltságot, hogy minden egyéb közeget kizárva, egyedül az esztergomi primásnak legyen alárendelve . . .

Ugyancsak sikerült egy új jötevőt megnyernie, Óvári Konrádot, István fiát, ki ezekben az években rakatta Szentháza nevű birtokán a pálosok *baranyaszentlászlói* kolostorát.

Ugyanakkor épült a bőkezű Tibor mester költségén a *garicsi* híres Szűz Mária-monostor is. (Folytatjuk).

Pálos konfráterek

rtá: Kisbán Emil dr.

(3)

(Folytatás.)

Pessina Tamás már jó néhány éven át volt bőkezű jötevője a Rendnek. Az *Annales* megjegyzi, hogy 1677-ben is igen sok jótéteményben részesítette a Rendet. Szeretett és jóindulatát különösen a prágai Károly Ferdinánd-egyetem teológiai karára iratkozott ifjú pálos szerzetesekkel érezte sűrűn. Gyakran meghívta magához a rendfőnök és a rendi tanács határozatából idehelyezett fiatal szerzeteseket. El-elgyönyörködött a példás életű teológusok szerénységében és jámborságában, általuk ismerte meg a Rend konstitúcióját, szerzeteseinek szigorú s egyben az Egyház és a tudomány szeretetéért hevülő lelkületét. Ő maga is buzgó és jámbor férfiú volt s kiváló munkása a korabeli tudományos irodalomnak. Több munkája nyom-

tásban is megjelent.¹ A pálos szellem vonzó és szigorúságában is megnyerő volta lelke mélyéig meghatotta őt s e szent Rend barátjává tette. Minden alkalmat megragadott, hogy őket másokkal is megkedveltesse.

Legfőbb vágya volt, hogy hazájában, Csehországban is letelepedjenek a pálosok s ha már ő maga pálos szerzetes nem lehetett, legalább a Rend konfrátere lehessen, irántuk tanúsított jóindulata és érdemei fejében. Boldog nyugtalanságot váltott ki belőle ez a gondolat s a beteljesülés nem is késett sokáig. A Rend fejlesztését s a prágai egyetemen tanuló fiatal tagjainak pártfogását szívén viselő férfiú híre hamarosan eljutott Benkovits Ágoston rendfőnökhöz és a rendi tanács tagjaihoz. Az egyetemről hazatért fiatal rendtagok elragadtatással beszéltek róla. S a pálos lélek, mivel tulajdonképpen magyar lélek, a hálaérzet lovagias és hűséges őre. A rendi tanács határozatából tehát Benkovits Ágoston rendfőnök fel is vette őt hamarosan a rendi Konfraternitásba.

1677 október 21-én Sopronbánfalváról a rendi hála kifejezésképp szép levelet intézett hozzá, melyhez a Rend szokásos konfráteri oklevelét is csatolta. Ebben felemlíti, hogy ő mint rendfőnök, úgyszintén az egész Rend milyen hálával van eltelve iránta s hogy jótéteményeiről a Prágából visszatérő rendi testvérek valóságos elragadtatással nyilatkoztak. «Jóllehet nagyon is tudatában vagyok annak — írja levelében —, hogy ezzel még nem intéztem el Főtisztelendőséged iránti tartozásomat, mégis . . . hogy Ön velem és az enyéimmal, mint sajátjaival rendelkezessen, küldöm Önnek a konfráteri oklevelet s Rendem minden jócselekedetének ezáltal részesévé teszem: szívből kívánom, hogy ezeket sokáig, igen boldogan élvezhesse.»

Pessinának igen nagy öröme szolgált a rendfőnöknek ez a levele. Ez válaszából is

¹ Benger is így ír róla: «Vir non solum insignis litteraturae, quam orbi testatam fecit praeclaris operibus publicae luci datis, veluti Phosphoro septicornide fidei et Sanctitatis lumina per Bohemiam radiante ac Historia Moraviae, sub titulo Martis Moravici edita.» (*Annales* II. pag. 174.)

kitűnik. Most már az általa annyira szeretett és nagyrabecsült Rend tiszteletbeli tagja és így a Rend minden lelki javainak részese lehetett. Nagy öröme még ez év december 10-én kelt válaszából is kitűnik :

«Krisztusban Főtisztelendő Atyám! Krisztus Békéje!

Minden várakozásom ellenére a nekem felajánlott és ünnepélyes oklevéllel bizonyított és megerősített nagy kegyet tiszteletteljes és hálás lélekkel elfogadom. Bár ezt még eddig meg sem érdemeltem, mégis ezután arra törekszem, hogy hálásnak mutakozzam. Mivel másképp nem is tudom, a kapott lelki javakért legalább anyagiakat nyujtok szegénységemhez mérten; bár nagyon is jól tudom, hogy ezek amazokkal, mint sokkal kiválóbbakkal méltóképp semmi módon sem hasonlíthatók össze... Csak az isteni Jóság hosszabítaná meg életemet, amit esdve kérek s adna annyi kegyet, hogy jámbor szándékaimat valóra válthassam.

Kívánom, hogy Főtisztelendő Atyaságod boldogan és nagy lelki vigasztalással és a szív édes örömeivel töltse el az Úrnak, a mi Üdvözítőnknek ezen ünnepeit és vagyok szívből Főtisztelendő Atyaságod alázatos híve és igen lekötözött szolgálója

Prága, 1677 dec. 10.

Csehorodi Tamás
samandriai püspök, prágai dékán.¹

Pessina élete végéig, 1680-ban bekövetkezett haláláig, nem szűnt meg a Rendet támogatni. Számtalan kisebb-nagyobb jótéteményben részesítette kedvelt pálosait. Legnagyobb cselekedete azonban a már fentebb említett kolostoralapítása Woborzistén. Minden pénzét az alapítandó monostor számára adandó telkek és földek vételére fordította. Végredeletében a VI. és XV. pont is erőteljesen fejezi ki a Rend iránti szeretetét.

«Woborziste birtokomat, melyet nagyrészt elhagyott állapotban 15.000 forintért vettem, de már úgy rendbe hoztam, hogy 20.000 német forintot kaphatnék érte, Első Remete Szent Pál remetéinek Rendjére hagyom. Ezt a Rendet a Legfőbbesebbnék tett fogadalmam szerint szándékozom Csehországban is letelepíteni. Ezenkívül a jeles és kiváló gróf Slavata Joachim úrnál levő 10.000 forintot és az egész könyvtárat, minden nyomtatott és kéziratos, kötött és kötetlen könyvet nekik ajándékozom. (VI.)

¹ Benger i. m. pag. 145—148.

A szőnyegek, függönyök, padok, székek, asztalok, ágyak és az összes képek tartozzanak a remete-testvérekhez, új házaik számára adom ezeket. (XV.)¹

Végredelete pontos végrehajtásával a Rend nagy tisztelőjét, szvatovai Zbraslavsky Vencel teológiai doktort, a prágai székesegyház kanonokját bízta meg. Ez a krumlaui perjel útján közölte a rendfőnökkel Pessina végső akaratát s egyben kérte, hogy küldjön egy felhatalmazott személyt a hagyaték átvételére. A rendfőnökhöz írt levelében kifejti, hogy az örökölt javak átvételéhez kétségkívül szükséges a császári felség hozzájárulása, mivel a Rend még nincs letelepítve Csehországban. Ő a szent Rend ügyét már előterjesztette gróf Martiniznak, a birodalom legfőbb várgrófjának, de jó lenne, ha a rendfőnök meghatalmazottja is vinne neki levelet magától a rendfőnöktől, azonkívül a prágai érseknek és a hercegnek is. Ugyancsak ő írt a linzi udvarnak és Laschanski Miksa gróf birodalmi helyettes kancellárnak az ügy pártfogása végett.²

A rendfőnök a Rend ügyeiben alapos jártasságot mutató Kolecsány Ádámot és Gvarient Feliciánt küldte ki teljhatalmú megbízottaiként a hagyaték átvételére s egyben az esztergomi primástól a királyi udvarhoz, a prágai érsekhez, gróf Martinizhez és gróf Nosticz birodalmi kancellárhoz is íratott ajánló leveleket, melyeket a nevezett atyákkal gróf Laschanski Miksához, a birodalom helyettes kancellárjához Linzbe küldte el október 12-én.³

Benkovits rendfőnöknek ilyen nagy utánjárásával sikerült csak végre az újonnan megválasztott rendfőnöknek, Bébery Gergelynek 1681-ben a woborzistei alapítást Pessinának, a jámbor kolostoralapító konfráternek utolsó kívánsága szerint rendezni. A rendfőnök maga személyesen jelent meg a bécsi aulában a király előtt, kérve tőle a Rend csehországi letelepedésének engedélyezését. A császár, mint Csehország örökös királya, utasította a cseh kancelláriát a kíván-

¹ Benger i. m. pag. 175.

² Zbraslavskynak 1680 szept. 10-én Kokovitzben kelt levelét közli Benger i. m. pag. 177.

³ U. o. pag. 178.

ság teljesítésére. A kiadott okirat tanúsítja, hogy a különös elbírálást érdemlő körülményekre (a jámbor alapító kívánsága . . .) való tekintettel megadja a lakhatási jogot (jus incolatus) azzal a kikötéssel, hogy nyilatkozzanak elsősorban Frigyes János prágai hercegérsek előtt afelől, hogy hány év alatt építik fel új kolostorukat s hogy mennyi idő alatt tudják a konstitúciókban előírt szerzetesi létszámot elérni, másodsorban a felől, hogy az említett woborzisteki birtokon kívül más ingatlan szerzésére nem formálnak jogot.¹

(Folyt. köv.)

Beküldött könyvek:

Szent Jeromos: Remete Szent Pál élete. Különlenyomat «A fehér barát» 1938 dec. és 1939 márc. számából. Ára 28 fillér.

Ha a kis könyvet elolvassuk, szinte csodálkozunk a címén. Ez a nem egészen húszoldalas élettörténet oly csodálatos a maga külső eseménytelenségében, oly meglepő a maga csodálatos távlatokat nyitó egyszerűségében, hogy az «élet» kifejezés egészen új értelmezést nyer benne.

Gyermekkor, melyet alig ismerünk, az ifjúra szakadó hirtelen üldöztetés, menekülés és azontúl növekedő, elmélyülő, a lélek élményeivel benépesülő magány. Szent Jeromos semmit sem mond arról, ami a világ embereit érdekelhetné: valószínűleg nem is tud ilyesmit Remete Szent Pálról, de nem is tartja fontosnak. Voltaképpen tizenöt éves korától — amikor elvonult a világtól — 113 éves koráig (amikor Szent Antal megkeresi), semmit sem tudunk meg róla. Az igaz története csak akkor kezdődik, amikor élete végét ér. Akkor találkozik Szent Antallal és ez a találkozás csodálatos, megkapó, megindító mivoltában megőrzi Remete Szent Pál emlékét az utókor számára mindmáig, mert ebben a találkozásban lép ki rejtett magányából és válik plasztikussá, megfoghatóvá, valóssá azok számára is, akik életének elvonatkoztatottságát kevésbé értenék. Szent Jeromos maga is érzi ezt. Hozzá még időben sincs olyan messiás Remete Szent Pál s a történelmi háttér az ő szemében

¹ Joannes Comes a Nosticz és Maximilianus Comes Laschanski aláírásával ellátott 1681 május 10-én Wienben kelt oklevelet közli Benger i. m. pag. 179.

még az ő felmenő őseivel van benépesítve. Ezért tud úgy beszélni a két agg remetéről, mintha látta, ismerte volna őket s élön érzi s érzékelteti a környező világot, amelyben éltek. Legmegkapóbb talán az egész kis életrajzban az, hogy a kilencven éves Szent Antal és a 113 éves Remete Szent Pál milyen egészen fiatalosan, egészen gyermekesen örülnek egymásnak. Szinte dalol belőlük az Istennek szentelt, Istennek élő lelkek épsége, örök ifjúsága. Remekmű ez a néhány oldalas élettörténet — így csak a szent írhat a szentről; a szent, aki úgy látja, úgy érti a hozzá hasonló géniusz életét, mint a sajátját, mely ugyanazon a síkon mozog.

Az életrajz fordítása (P. Gyéressy Ágoston munkája) mély alázattal és beleérzéssel adja vissza Szent Jeromos látását és elgondolását. Finom és gyermekien hűséges, amelletts nyelvében modern és egyszerű. Szirmai Józsefné

Dr. Bencsi Zoltán: Ősi hitünk. Turáni egyistenhívők kiadása.

Nem tudjuk, érdemesnek tartja-e szakember vitába szállni ennek a füzetnek «történelmi» megállapításaival, de teológus számára sem jelent túlságos szellemi élvezetet az átlapozása s hogy mégis kénytelenek vagyunk foglalkozni vele, azért van, mert, sajnos, az Egyház történelme is igazolja, hogy sokszor a legostobább szekták is hálás talajra találnak a tájékozatlan hívek körében, különösen, ha azok tetszetős, megtévesztő, «hazafias» köntösben jelentkeznek.

Ősi, vagyis pogány hitünk föltámasztásán fáradozik Bencsi Zoltán dr. «senyő-táltos»-üggyvéd s hogy ezt az anakronizmust elfogadhatóvá tegye, egyrészt a kereszténységet, mint legnagyobb ellenségét, kellett nevetségessé és idejétmúlttá tennie, másrészt a pogányságot kellett korszerűvé és vonzóvá galvanizálnia. Az első jobban sikerült. Ahogy a kereszténységről ír, az a vallásgyalázás tényét teljesen kimeríti. Egyoldalú beállításairól lehetetlen a rosszindulatot föl nem tételezni. Szerinte a kereszténység csak a «zsidó vallás egyik árnyalata». «A 325. évi niceai zsinat szótöbbséggel isteni rangra emelte Jézust . . . Azóta a keresztények istenként imádják Jézust.» «A kereszténység nem képes betölteni az emberiség lelkét. Eszmevilágát kiélte. Az emberek lelkét átalakítani nem tudta. Természettudományellenes tételeivel s főleg azzal a képtelen tanításával, hogy a zsidóság Isten választott népe, a gondolkodó és kutató emberek lelkében teljesen lejáratta magát.» «Az

emberek a kegyes tanítások ellenére éppen olyan rosszak maradtak, mint voltak régen» . . . stb. Csupa kétségbeejtően bornirt állítás, melyeket csak vallásilag félművelt emberekkel lehet elhittetni. Kevésbé ártalmas s érezhetően gyöngébb oldala «ősi hitünknek» a «turáni egyistenhit» pozitív megalapozása. Bár a «turáni egyistenhívők nem hisznek, hanem tudnak», meg sem kísérlék ezt a fölényes tudásukat bizonyítékokkal alátámasztani. A senyő-táltos-üggyvédnek egyszerűen el kell hinnünk, hogy «egy az Isten» s a turánok az ő «választott népe». Bár «a turáni egyistenhívőknek nincsenek megrögzített tanítételeik. A fejlődés alapján állanak», de azért dogmaként hirdetik, hogy szabadakarát nincs, mégis van bűn, de eredendő bűn nincs és sorsunk előre el van rendelve . . . Nem tudjuk, ha ezeket az egymásnak nyilvánvalóan ellenmondó tételeket elfogadni nem tudjuk, a turáni egyistenhit szerint nem kárhozunk-e el, mert nem tudjuk, hogy a meglehetősen materialista ízű örökkévalóságukon mit értsünk. Azt sem tudjuk, hogy a turáni egy-Isten azonos a többi népek és fajok Istenével, ha azonos, akkor fölösleges turáninak hívni, ha nem azonos, akkor talán több Isten is van? A logikával, úgy látszik, egy kissé «csehül» áll a turáni igazhit . . .

Úgy hisszük, Olvasóink fölmentenek a további idézésektől, melyekkel alaposabban foglalkozva egészen mulatságos következtetéseket volnánk kénytelenek levonni, amiket nyilván nem mertek végiggondolni derék turáni táltosaink. De nagyon szomorú és egészen szánalmas kísérlet ez a kereszténység pótlására, melyet sohasem értettek és éltek meg. Csak félművelt koponyák vetemedhettek ilyen zavaros elgondolásokra, melyeket, hogy tanulatlan emberekkel elfogadtassanak, nemzetiszínűre festettek «Magyar embernek : magyar hitet» jelszóval, ami épp oly értelmesen hangzik, mintha magyar embernek magyar algebrát követelnének. A tudomány, a művészet s mindenekelőtt a vallás mind olyan dolgok, melyeket képtelenség határsorompókkal lezárni. Szükségkép egyek és egyetemesek, vagyis *katolikusak*, mint az igazság, a szépség és a jóság!

g-y

P. Gyéressy Ágoston: Boldog Özséb. Ára 2 P.

«A fehér barát» szerkesztője megírta az első «Fehér barát» életét.

Már magában ennek a gondolatnak a valóra váltása is komoly esemény az irodalomban. Nemzeti öntudatra ébredésünk ugyanis — és ezt örömmel állapíthatjuk meg — kezdi átlá-

bolni a tulipánmozgalmak korát. Kezdi lassankint megérteni a mult századvég és mostani századunk kezdetének nagylátású magyarjait, akik előre látták kozmopolita életszemléletű közeposztályunkban adott és szükségszerűen bekövetkező nemzeti tragédiánkat. Előre figyelmeztették a nemzetet, hogy minden erejével térjen vissza a történelmében és félig-meddig megtagadott népében konzervált ősenergiáihoz. Ma már nagyon jól tudjuk, hogy a magyar függetlenséghez többek között igazi, ősi magyar szellemre is szükségünk van, amely minden vonatkozásban a maga sajátos belső szempontjaival tud válaszolni a modern élet egymásután felvetődő kérdéseire. Gyéressy Ágoston elsősorban itt nyújtott értéket, amikor az ősi magyar szellem sugárzásai felé kifeszítette antennáját s lehozta azt számunkra mint lelkesítő gondolatokat, mint mélységes magyar érzéseket. Szemben nem is teljesíthette volna a korszerű pálos-hivatást.

A könyvnek azonban nemcsak tartalmi, hanem formai értékei is vannak. Nem szólva az izléses kivitelről, amely minden egyszerűsége mellett is szép dícséretet mond a nyomda és Nádas János festőművész munkájára, külön ki kell hangsúlyoznunk Gyéressy atya kitűnő, hajlékony és kifejezőerejű stílusát. Az írásművészetnek valóságos orgonáján játsza le mondani-valóját. Hol drámai erővel tör fel a hangok orkánja, amikor a tatárdulás borzalmait írja le, hol pedig a legnemesebb poézis finomságai bontakoznak ki a legszebb árnyalatokban, amikor a pilisi rengetegben kihajtott egészséges, alkotó magyar misztikum és metafizika érzékeltetéséhez vezet el bennünket az illusztris szerző.

Szeretettel üdvözöljük P. Gyéressy Ágoston legújabb könyvét. *Dr. Nádas Zoltán*

Pálos krónika

Szent Imre lett a modern pécsi pálos-templom védőszentje a pécsi diák-kongregációk fölkérésére, kinek szüzességi fogadalmát elmélyült művészettel öntötte bronzba Ohmann Béla professzor a templom főoltárán, körülvéve Szent István és Szent László, Remete Szent Pál és Szent Ágoston püspök nemes alakjával. Szent Imrét ősidőktől fogva tiszteli a Rend. Első kolostorai egyikét, a badacsonyit, Pál veszprémi püspök 1263-ból való oklevele szerint, Szent Imre tiszteletére szentelte. A középkori pálos misekönyvek külön imádságot adnak Szent Ist-

ván, Szent Imre és Szent László közös tiszteletére. De Szent Imre nem minden ok nélkül áll pécsi pálos fiataljaink előtt, ki Szent Gellért püspöktől valóságos szerzetesi nevelést kapott hét éven keresztül s így érthető szüzességi fogadalma. Öt éve áll már pécsi házunk élén Szent Imre és sok-sok akadályt és nehézséget legyőzni segített. — A Generális Atya helyettesének, a tavaly elhunyt P. Olszewicz Vincének, ki nagyon szerette a magyarokat és nagyon sokat köszönhet pécsi házunk is neki, egyszer különös álma volt. Madarakat látott, melyeket egy sas akart elragadni; de akkor egy ifjú jött és elűzte a ragadozó sast; közben e szavakat hallotta, mintha az égből hangzott volna: Szent Imre. — Ettől kezdve mindennap imádkozott Szent Imre, magyar királyfi tiszteletére s pécsi házunkat az ő oltalmába ajánlotta.

Boldog Báthory László első magyar bibliafordító, pálos szerzetes tiszteletére tábori misét tartottunk június 25-én, vasárnap, hárshegyi barlangja előtt, melyen számosan vettek részt.

Pünkösöd III. vasárnapján tartottuk VIII. Orbán pápa engedélyével *Szűz Remete Szent Pál* nyári ünneplését, melyet *liliomszenteléssel* kapcsolunk egybe az ő tiszteletére.

Első primícia a magyar Pálosrendben. P. *Mosonyi Alfonz*, az első itthon nevelt újmisé papunk, július 23-án részesült az alszerpapságban, július 30-án a szerpapságban, augusztus 13-án szentelte áldozó pappá *Virág Ferenc* pécsi megyéspüspök, Püspökszentlászlón, hol egyik elődje gyűjtötte egybe a kihalásra ítélt magyar pálosokat; augusztus 15-én volt ünnepélyes első szentmiséje szülőfalujában, *Hontban*, mely alkalommal szülei egy értékes misekehellyel lepték meg. Szeptember folyamán előjárói a budapesti Sziklatemplomba helyezték alperjeli minőségben.

Szent István napjának méltó egyházi befejezése volt a szokásos estéli gyertyás körmenet a Sziklatemplomban. Az ünnepélyes litánia szónoka P. *Gyéressy Ágoston* volt.

A csensztochowai Boldogasszony ünnepén, augusztus 26-án reggel fél 8-kor ünnepélyes szentmise volt a Sziklatemplomban, este fél 7-kor pedig *Pusztai Sándor* prédikált az ünnepélyes litánián; hasonló ünnepélyességgel ülte meg ezt a napot pécsi templomunk is.

Beöltözés. Szeptember 4.-én lesz Pécsen hat új pálos ujonc beöltözése a Rend ősi és szép

szertartásai keretében. 10 napos lelkigyakorlatuk Szent István után kezdődik.

Magyarország Pátrónájának ünnepén, október 8-án, vasárnap d. e. 10 órakor énekes nagymise lesz a Sziklatemplomban, mely az ő tiszteletére van szentelve!

Szent Imre herceg ünnepét, a pécsi pálos-templom Védőszentjét, nagy ünnepélyességgel fogják megtartani asszisztenciás nagy misével és szentséges litániával november 5-én, vasárnap.

Adományok: *viléz Csoma Gyuláné*, ezredes özvegye, többek között egy fehér miseruhát és egy lila palástot adott Sziklatemplomunknak. — *Tichyné Zakariás Ilus* könyvtárunkat egy gyönyörűen bekötött Tóth Tihamér-sorozattal gazdagította. — *Vizy Károlyné*, ny. százados neje, természetbeni adományaival támogatja fáradhatatlanul budapesti kolostorunkat. — Isten fizesse meg!

Magyar Kultúrszemle címen a múlt évben új, régi hiányt pótoló folyóirat indult azzal a céllal, hogy a magyar kultúra fejlődéséről időszakonként beszámoljon. Az érdekes és elgondolásával nálunk egyedülálló folyóirat a havonta megjelenő *összes értékes könyveket, folyóiratokat, napilapokat, továbbá a bemutatásra kerülő színdarabokat és filmeket, végül pedig a képzőművészeti alkotásokat, a kiállítások anyagát, új épületeket* stb. ismertette. A *Magyar Kultúrszemle* egyes rovatai folytonosan bővültek s a most megjelent új számban már hatalmas anyag keretében domborodik ki a magyar kultúra fejlődésének egész képe. A folyóirat nemcsak az egyes műveket mutatja be tárgyilagos ismeretéseiben, hanem azokból részletes, bő szemelvényeket is ad. A folyóiratok anyagáról nemcsak bibliográfiát hoz, hanem az értékes anyagot külön rovatokban: *A hónap értékes tanulmányai, A hónap versei, A hónap elbeszélései* stb. fel is dolgozza. Felbecsülhetetlen jelentősége a folyóiratnak, hogy a magyar kultúra szerves fejlődésének képe tisztán és világosan emelkedik ki a rovatokból s a havonként megjelenő *Magyar Kultúrszemle* a magyar kultúra egyes mozzanatait egymással összefüggő, egységes egészbe foglalja. A mindenkit érdeklő, nagyértékű folyóirat évi előfizetési ára 4.80 P. Mutatványszámot díjtalanul küld: Budapest, IV., Kecskeméti-u. 13. félemelet. Egyes számok könyvkereskedésekben és IBUSz-pavillonokban is kaphatók.

Boldog Özséb szenttéavatására aláírásokat gyűjtöttek: Miasszonyunk Női Kanonokrend,

Pécs: 1233; Assiszi Szent Ferenc Leányai, Budapest: 70; Vörös István, Budapest: 10; Köszler Mária, Budapest: 220; Wagner Oszkárné, Budapest: 12; dr. Kováts Gyula, Budapest: 351; Pius Kollégium, Pécs: 238; Leánypolgári, Budapest, Mester-utca: 222; Domonkos Nővérek, Kőszeg: 93; Szabó Vilma, Budapest: 105; Belák Kálmán, Budapest: 142; Pastinszky József, Budapest: 186; Ambrosia Nővér, Budapest: 260; Szent Orsolya Rend, Kassa: 58; Szontágh Dezső: 10; Keresztes nővérek, Törökbálint: 83; Irgalmas Nővérek, Szekszárd: 30; dr. Barabás Ince O. S. B., Pápa: 175; Újvári Ferencné, Budapest: 10; Orbán Frigyes, Budapest: 10; A. Nagy Ernő, Sopron: 10; dr. Stuhlmann Patrik, Budapest: 12; Tarány István, Budapest: 205; Stettner Emília, Budapest: 60; Kisgergely László, Hangony: 75; Jánosházi Mária, Budapest: 236; Bérczi Róbert, Budapest: 92; Róthermel Ilona, Budapest: 187; Horváth M. Jozefa, Kőszeg: 82; Ernyi Gilbert, Gödöllő: 37; Domonkosok, Sopron: 87; Sebő László, Budapest: 867; Domonkosok, Szombathely: 19; Manréza, Budapest: 79; Kirchmayer Edith, Budapest: 29; Papnevelő, Szeged: 46; Hollósy Endre, Pécs: 228; Magyar József, Magyaróvár: 39; Kakuk Tibor, Budapest: 39; Horváth Béla, Rákospalota: 15; Tóth György, Dunapentele: 160; Mézáros József, Budapest: 59; Rajmon János, Budapest: 122; ifj. Gyuris Pál, Budapest: 81; dr. Kisbán Emil, Budapest: 82; Héjj Imre, Budapest: 51; Hittig Ervin, Budapest: 1628; Mayer István, Pestszenterzsébet: 51; Kőhalmi István, Budapest: 38; Pogáts Dezső, Budapest: 118; Farkas Tibor, Budapest: 15; Rónay Kázmérené, Budapest: 10; Keresztes Nővérek, Zsámbék: 224; P. Kostka, Budapest: 177; Rózsa István, Budapest: 11; Mindszenti Anna, Pécs: 10; Stephaneum, Kalocsa: 56; Vigh Gyula, Budapest: 236; Heringh Lajos, Jászberény: 222; Lazaristák, Lakócsa: 10; Nagyfejeő Ilona: Tarnaméra: 148; Miss Mary Williams, Budapest: 20; özv. Vági Antalné, Budapest: 10; Hegedüs István, Budapest: 3; Vastagh Éva, Budapest: 75; Szociális Testvérek, Budapest: 81; Grolig Ernőné, Budapest: 3; Faragó K. Lajos, Pécs: 9; Erzsébet-kórház, Budapest: 11; Z. Cigány Gyula, Dióskál: 10; Dudits Andorné, Sopron: 10; N. N. Budapest: 92; Szalézi Intézet, Újpest: 11; Koleszár Andor, Sátoraljaújhely: 11; Szegény Iskolanővérek,

Szeged: 461; Bezerédy Éva, Szombathely: 10; Tóth Tamás, Budapest: 10; Hévey István, Budapest: 11; P. Vinkovits Viktor, Szombathely: 36; Bárány Eleonóra, Budapest: 10; Egyházközség, Sarkad: 88; Szociális Misszió Társulat, Budapest: 105; Nemesszeghy Aurél, Budapest: 103; Herczeg Ferenc író, Budapest: 10; Bodó Ferenc, Kőszeg: 910; Orsolyiták, Győr: 167; Keresztes Nővérek, Bicske 79; Karmeliták, Keszthely: 43; Malatinszky Annie, Esztergom: 55; dr. Sármánci Sándor, Budapest: 22; N. N. Budapest: 287. — *Folytatjuk.*

† Halottaink:

Dr. Koudela Géza,
Dr. Vissy Károlyné,
Dr. Vargha Imréné,
Zeitler Endre.

Adj Uram örök nyugalmat nekik!

Szerkesztői üzenetek

Többeknek: «A fehér barát» 1938 decemberi száma teljesen elfogyott! Mivel az 1938-as évfolyam csak egyetlen számból állt, tisztelettel kérjük azokat, akik megkapták, hogy *28 fillért* csatolni sziveskedjenek még, ha 1940-re az 1 pengős évi előfizetést megújítják.

B. E., Pomáz: A Sziklatemplom *hétköznap* déli 12 és 4 óra között zárva van. Időhöz nem kötött *sentmise* befizetése 2 P, időhöz kötve 4 P. Hétköznap *sentmisék* 3/47-kor, 1/28-kor, 8-kor és 9-kor vannak. Vasárnap pedig: 7, 8, 9, 10 és 1/212-kor. Litánia *mindennap* este 1/27-kor. Gyónni *istentisztelet*ek alatt lehet.

P. T., Balaton: Kedves kis versedet eltettük. Egyelőre nagyon sok versünk van, légy hát türelemmel, míg közölhetjük.

H. J., Kiskovácsi puszta: Újabb előfizetőgyűjtésedet is hálásan köszönöm. Mivel én nehezebben jutok ki Hozzátok, nagyon örülnék, ha meglátogatnál.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Kisbán Emil. — Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Csensztochowába

azok számára, kik a júliusi hálaazarándoklatunkon nem vehettek részt,
**6 napos zarándokutat tervezünk
autocarral!**

Okt. 27-én reggel 7-kor szentmisét hallgatunk a **Sziklatemplomban**, utána a Szent Gellért-térről indulunk — **Rozsnyón** ebédelünk, este 8-kor **Krakóban** leszünk. Vacsora, elszállásolás szállodákban.

Okt. 28-án reggel 7-kor szentmise a **Marianska-dómban**, d. e. a város nevezetességeinek (Wawel) megtekintése. D. u. 2-kor indulás **Csensztochowába**, 6 órákor megérkezés.

Okt. 29-én reggel 9-kor egy magyar pálos atya ünnepélyes fogadalmotétele a **Pálosrend Generális Perjele** előtt. D. u. a kegytemplom, a kincstár, a város megtekintése.

Okt. 30-án reggel 7-kor kismise **szentáldozással**, 10 órákor nagymise **magyar prédikációval**. D. u. 2-kor indulás **Krakóba**.

Okt. 31.-én Krakóból indulás **Tátralomnicra**.

Nov. 1.-én Tátralomnicról indulás **haza**.

Útiköltség, ellszállásolás, teljes ellátás összesen:

140 pengő.

Azonkívül zloty-igénylés 100 pengőig (költőpénz).

Vízumokról mi gondoskodunk.

Jelentkezni érvényes útlevéllal **október 10-ig** lehet: **Polauer János** ny. főkalauznál, **Pestszenterzsébet, Királyhágó-u. 112.**

FINOM ÚRIDIVATSZABÓSÁG

TÓTH JÓZSEF-nél

Budapest, XI., Horthy Miklós-út 37. Tel. 459-78.
E lap felmutatói 5 százalék engedményben részesülnek!

BAROSS RÁDIÓNÁL:

villanyszerelési cikkek,
rádiók, vill. háztartási
cikkek. TÜRÜL izzó-
lámpa lerakat.

VIII., Baross-utca 48. sz. Telefon 131-219.

SUMONYI

TÓGAZDASÁG

HALKERESKEDÉSE

Budapest, IX., 1. számú Központi Vásárcsarnok.

LEGOLCSÓBB

aluminium érmek,
szentképek, szobrok,
keresztek, térdepelők,
örökmécs, égő olaj

WEISZ FRIGYES

kegytárgyüzletében
Budapest,
IV., Ferenciek-tere 3-4.

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégebbi tem-
plomberendező és zászlóké-
szítő vállalatánál.

Budapest, IV. ker., Váci-utca 41. szám.

Alapítási év 1863.

Telefon: 183-344.

Vásároljunk mindent

a Köztisztviselők Szövetkezete 130 árúdjában!

Pontos kiszolgálás!

Megbízható minőség!

P. GYÉRESSY ÁGOSTON KÖNYVEI:

A SZEPLŐTELEN SZŰZ KIS ZSOLOZSMÁJA

Zengő himnuszokkal és gazdag antifónákkal áradó könyörgés a Szepőlőtelenhez, Kinek mindig hűséges lovagjai voltak a magyar pálosok. (6000 péld.) Ára: —.20 P.

KILENCED A PÁLOSOK SZIKLATEMP- LOMÁNAK NAGYASSZONYÁHOZ

A sok csodálatos ima-meghallgatás bizonyítja, hogy nem hiába végzik ezt a Kilencedet a Pálosok Sziklatemplomának Nagyasszonyához. (Második, változatlan kiadás.) Ára: —.30 P.

URAM, NEM VAGYOK MÉLTÓ!...

Ez az eucharisztikus könyv „a középkori himnológiák mélységét és erejét tárja az olvasó elé”. (Új Nemzedék.) Ára: 1.60 P.

KERESZTÚT A SZŰZANYÁVAL

A Pálos Kolostor stációival illusztrált izléses kis könyv minden egyes elmélkedése a Fájdalmas Szűzanya érzéseinek viharát idézi fel. Ára: —.50 P.

HALLGASD MEG ZENGŐ ÉNEKÜNK, MADONNA!

A katolikus Mariológia mély áhítata van itt egy szép májusi csokorba szedve. Mária-prédikációkhoz bőséges anyagot szolgáltat. Ára: 1.20 P.

REMETE SZENT PÁL ÉLETE

Szent Jeromos klasszikus biográfiájának magyar fordítása. Ára: —.28 P.

BOLDOG ÖZSÉB ÉLETE

„Olyan ez az életrajz, mint egy csodálatos Gobelin-kép.” (Malatinszky Annie, Esztergom.) Ára: 2.— P.

KAPHATÓK

A PÁLOS KÖNYVESBOLTBAN

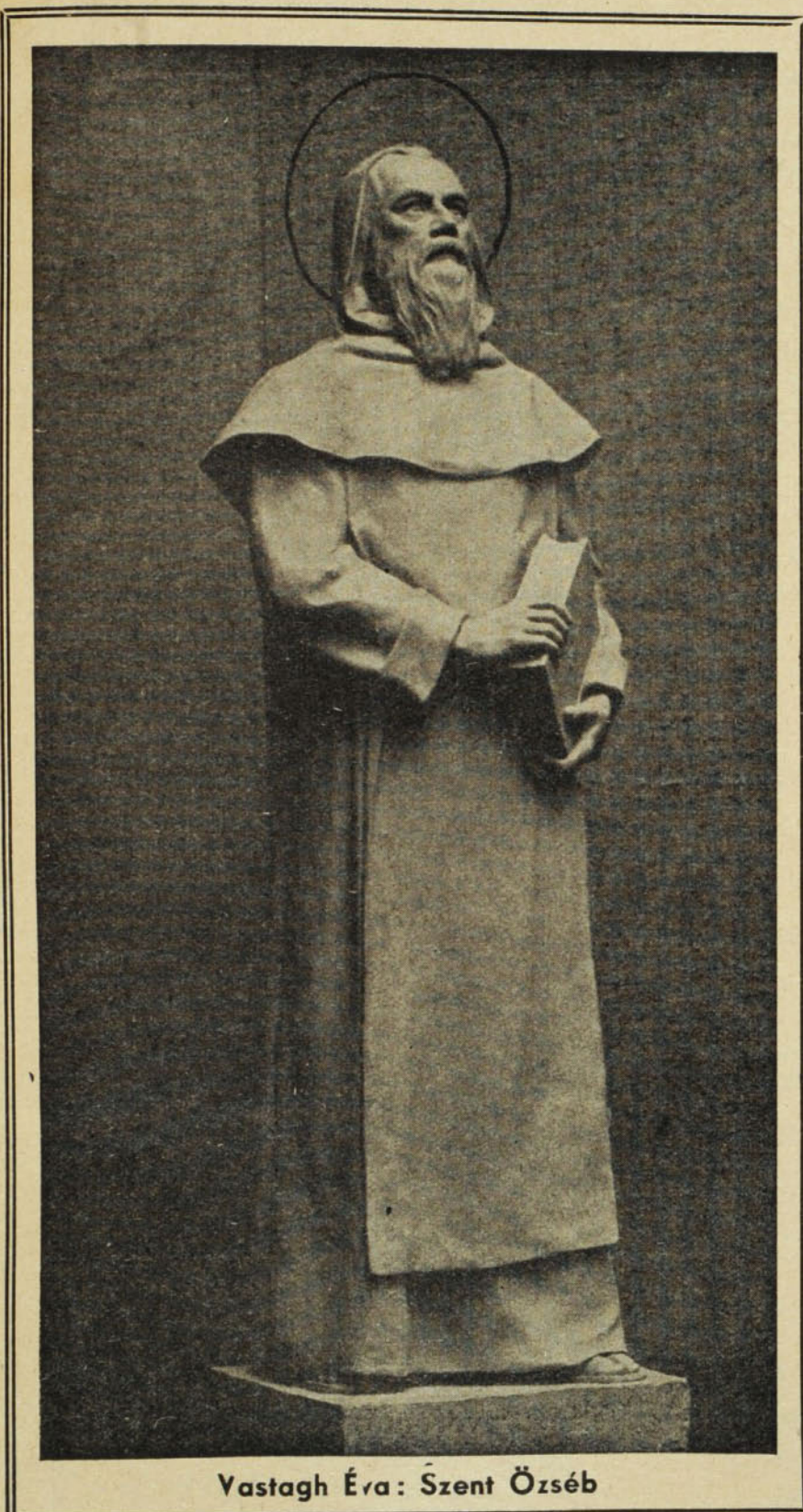
BUDAPEST, XI., SZENT GELLÉRT RP. 2.

[18394. 812.]

18

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESÍTŐJE

Vastagh Éva: Szent Özséb

TARTALOM:

g-y: A Kicsi Jézussal... — Otto Karrer: A boldogságos Isten — Sédy Rezső: Pilis titka — Németh József: A fehér holló — Gálosiné Ottlik Myra: Könyörgés a csensztochowai Kegyképelőtt — P. Gyéressy Ágoston: Szent magyar pálosok. 3. Boldog emlékü István — Noémi: Könyörögj értünk! — Kisbán Emil dr.: Pálos Konfráterek — Pálos krónika.

H. Prof. 4. 12.

1939.

Ára 28 fillér